

Inleiding: Het schoolvak Duits onder druk

Duits: een tekortvak

Het vak Duits in het voortgezet onderwijs (VO) staat onder druk. Sinds een aantal jaar is het lerarentekort Duits groeiende. De [onvervulde werkgelegenheid](#) bij Duits wordt in 2021 geschat op 5 procent - van 2.257 fte - en deze zal in 2026 oplopen tot 14 procent. Het gaat dan om 287 meer gevraagde fte in 2026 dan er van de lerarenopleidingen uitstromen.

De studentenaantallen zijn in 2022 alarmerender dan ooit

De reden hiervoor is vooral de afname in de studentenaantallen van de lerarenopleiding Duits en de opleidingen Duitse taal en cultuur. Deze aantallen zijn in 2022 alarmerender dan ooit. Het aantal studenten aan de tweedegraads lerarenopleidingen Duits daalde in 2021 [met bijna 25 procent](#) ten opzichte van vier jaar eerder. De [uitval bij beginnende docenten](#) is bovendien groot, juist bij de tekortvakken.

Het resultaat is dat enkele vmbo-scholen het vak Duits geheel uit het lesprogramma hebben moeten schrappen. Bij havo en vwo zijn ons nog geen gevallen van het niet meer aanbieden van Duits vanwege tekorten bekend, maar het is zeker denkbaar dat dit in de toekomst gebeurt zolang het vak Duits geen verplicht karakter heeft.

Uitdagingen van nu

Anno 2022 hebben we daarnaast in het schoollandschap met twee algemene uitdagingen te maken die het leren belemmeren. [Scholieren kampen met motivatieproblemen na twee jaar coronapandemie](#) en daarnaast hebben steeds meer jongeren [problemen met lezen](#). Beide factoren bemoeilijken het leren van een vreemde taal. Dit is ook te zien in het slagingspercentage voor *Goethe-Zertifikate*. Dit is na de coronapandemie gedaald naar 80 procent in 2021 tegenover gemiddeld 90 à 95 procent vóór de pandemie.

Eindexamenleerlingen mogen het eindcijfer van 1 vak wegstrepen. Dat mag geen kernvak zijn, zoals Nederlands, Engels of wiskunde. Het eindcijfer van het weggestreepte vak telt dus niet mee bij het bepalen van de uitslag, maar blijft wel

zichtbaar op de cijferlijst. Wegstrepen kan alleen als een leerling hierdoor alsnog kan slagen.

In 2022 deed 30 procent van de eindexamenleerlingen het examen Duits. Dit lage cijfer is mede te verklaren door het feit dat leerlingen één vak [mogen schrappen in verband met de coronapandemie](#) en de hierdoor ontstane achterstanden in alle vakken. Deze regeling gold ook voor de lichter van vorig jaar. Een stijging van de leerlingenaantallen bij een andere taal op school speelt daarentegen maar een kleine rol; zo kozen in de afgelopen vier jaar [slechts 0,8 procent meer leerlingen Spaans](#).

Voor het eerst zien we op school een sterke daling van leerlingen die in Duits eindexamen deden, terwijl de cijfers voor Frans stabiel zijn. Sinds een piek in 2017 hebben we algemeen met een daling van leerlingenaantallen te maken. Ook is het aantal Duits-studenten in de laatste jaren sterk gedaald. Bijzonder sterk is de daling in het vmbo, het meest gevolgde schooltype. In de coronacrisis zette deze daling gestaag door; in 2021 is het aantal leerlingen op vmbo, havo en vwo dat eindexamen Duits heeft gedaan [ongeveer 13 procent gedaald](#) ten opzichte van 2019.

Daarom deze enquête

De hierboven geschetste ontwikkelingen waren de reden voor het Duitsland Instituut Amsterdam om in het voorjaar van 2022 een enquête onder docenten Duits in het voortgezet onderwijs (VO) in Nederland af te nemen, met de focus op de thema's het aantal lessen, de behoeften van docenten, methodes van leesbevordering bij Duits, en de visie van docenten op de toekomst van het vak.

Het belang van de Duitse taal voor Nederland is onverminderd groot

Want het belang van de Duitse taal voor Nederland is onverminderd groot. Duits is met ongeveer 105 miljoen moedertaalsprekers de meest gesproken taal binnen de Europese Unie en de samenwerking met Duitsland op maatschappelijk en cultureel vlak is voor Nederland van essentieel belang. Tegelijkertijd is Duitsland veruit de belangrijkste handelspartner van Nederland; [22,8 procent van alle export](#) ging in 2021 naar het buurland. Andersom is Nederland, na China, de tweede handelspartner van Duitsland wat betreft de waarde van import en export. Bijna elk Nederlands bedrijf dat internationaal actief is, heeft nauwe relaties met Duitse klanten en partners. [Dat vereist de beheersing van de buurtaal](#).

Ten tijde van de coronapandemie bleek ook voor de gezondheidszorg de samenwerking met Duitsland belangrijk. [Zo konden ziekenhuizen in het naburige](#)

[Noordrijn-Westfalen Nederlandse covidpatiënten opvangen](#) voor wie er in Nederlandse ziekenhuizen geen plek was. Uitdagingen in Europa stoppen niet bij landsgrenzen, [samenwerken met én leren van de burens](#) is dan van levensbelang.

Voor de individuele leerling vergroot de kennis van de Duitse taal de arbeidsmarkt. En tot slot is Duits [voor opleidingsdoeleinden](#) van betekenis: Duitsland is naast Frankrijk, Spanje en de Verenigde Staten op dit moment het populairste land om te gaan studeren.

Met dit rapport willen wij daarnaast belichten hoe docenten Duits beter ondersteund kunnen worden in het doceren en positioneren van hun vak. Opdat het schoolvak Duits duurzaam aantrekkelijk blijft en voldoende leerlingen na hun schoolcarrière hun interesse voor de Duitse taal houden en verdiepen.

Volgend hoofdstuk: [Positie van het vak Duits](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/inleiding-het-schoolvak-duits-onder-druk>